

Preporuka Vijeća Europe o socijalnim radnicima

Vodeći računa o temeljnim promjenama koje su se desile posljednjih godina te njihovim posljedicama na europska društva, a posebno na ulogu socijalnih radnika, Odbor za socijalnu koheziju Vijeća Europe (ranije Odbor za socijalnu politiku) odlučio je godine 1997. formirati ad hoc radnu grupu koja će ispitati djelovanje Rezolucije (67) 16 o ulozi, izobrazbi i statusu socijalnih radnika. Cilj radne grupe bio je da formuliра prijedloge za primjenu ili zamjenu spomenute Rezolucije novim instrumentom Vijeća Europe.

Radnu grupu sačinjavalo je nekoliko stručnjaka. Uzevši u obzir pravne i političke dokumente, grupa je trebala dati preporuke vezane uz izobrazbu socijalnih radnika te načela njihove profesije, profesionalnu etiku (deontologiju), zajedničke europske standarde i intereuropsku suradnju. Tijekom 1998. i 1999. godine grupa je održala četiri sastanka, a predsjedao joj je Nijemac David Kramer. Na prvim sastancima utvrđene su četiri velike teme budućeg dokumenta: (1) profesionalna kompetencija i uvjeti rada; (2) temelji istraživanja i znanja; (3) visoko obrazovanje i profesionalna izobrazba; (4) europska pitanja. Dokument je završen u studenome 1999. godine, da bi potom bio prosljeđen Odboru za socijalnu koheziju, koji ga je usvojio na sastanku u studenome 2000. godine. Ostaje još da ga potvrdi Odbor ministara, u što ne treba sumnjati, te da onda bude dostavljen državama-članicama radi njegove primjene.

Dokument o socijalnim radnicima ima dva dijela. Prvi dio čini Nacrt preporuke, a drugi Aneks. Objavljujemo ga zbog toga što ga smatramo veoma korisnim za poimanje nove uloge socijalnih radnika u svijetu koji se globalizira i mijenja. Stoga u suvremenim društvima u prvi plan izbijaju pitanja kao što su socijalna dezagregacija odnosno socijalna kohezija. Time se pred socijalne radnike postavljaju brojni problemi koje treba učinkovito rješavati.

Uvjereni smo da će ovaj dokument biti koristan i našim socijalnim radnicima, kao i svim drugim djelatnicima u području socijalnog rada i socijalne politike.

NACRT PREPORUKE

Na temelju članka 15.b Vijeća Europe, Odbor ministara:

a) smatrajući da je cilj Vijeća Europe osigurati što veće jedinstvo njegovih članica, radi čuvanja i promicanja ideala i načela koji su njihova zajednička baština;

b) S obzirom na Europsku konvenciju o zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda i sustav koji je predviđen radi osiguranja efikasne međunarodne zaštite temeljnih prava i sloboda;

c) imajući u vidu Bečku deklaraciju i Plan akcije borbe protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netolerancije, usvojene na Summitu šefova država članica Vijeća Europe 1993.;

d) vodeći računa o Konvenciji o pravima djeteta Ujedinjenih naroda;

e) s obzirom na Preporuku (69) 561 Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o zaštiti maloljetnika od lošeg postupanja;

f) imajući osobito na umu Rezoluciju (67) 16 o ulozi, izobrazbi i statusu socijalnih radnika, kao i Preporuku N° R (91) 16 koja se odnosi na izobrazbu socijalnih radnika i ljudska prava;

g) vodeći računa o Rezoluciji (62) 2 o socijalnim službama u korist radnika migranata, Rezoluciji (77) 33 o smještaju djece, Rezoluciji (77) 37 o službama pomoći obitelji, Preporuci (79) 17 koja se odnosi na zaštitu djece od lošeg postupanja, Preporuci (80) 12 koja se odnosi na savjetodavna bračna i obiteljska tijela i Preporuku (84) 24 o doprinosu socijalne sigurnosti preventivnim mjerama;

h) imajući na umu Deklaraciju iz Kopenhagena i Program akcije Svjetskog summita o

socijalnom razvoju organiziranog od strane OUN 1995.;

i) podsjećajući na završnu Deklaraciju šefova država i vlada država članica Vijeća Europe, sa sastanka održanoga u Strasbourgu 10. i 11. listopada 1997., prigodom 2. summita Organizacije, u kojoj oni priznaju da "socijalna kohezija predstavlja jedan od primarnih imperativa proširene Europe i da taj cilj treba ostvarivati kao nužan komplement promociji ljudskih prava i ljudskog dostojanstva";

j) vodeći računa o zajedničkoj Deklaraciji europskih ministara obrazovanja sa sastanka u Bologni 19. lipnja 1999. o europskom prostoru visokog obrazovanja;

k) imajući na umu završnu Konferenciju o projektu Vijeća Europe o ljudskom dostojanstvu i socijalnoj isključenosti, održanoj u Helsinkiju u svibnju 1998., te prijedloge za akciju protiv siromaštva i socijalne isključenosti, u partnerstvu s drugim zainteresiranim čimbenicima;

l) smatrajući da u tom kontekstu globalizacija, političke i društvene transformacije, a isto tako širina i brzina promjena, stvaraju u društvu napetosti koje prijete socijalnoj koheziji (nezaposlenost, siromaštvo, prostorna pokretljivost i pritisci na obiteljske odnose) i doprinose nestabilnosti obitelji;

m) smatrajući da je socijalni rad doprinio, i nastavlja doprinositi značajan prilog u suočavanju s ekonomskim i socijalnim promjenama i u pomoći ranjivim osobama i zajednicama u razdobljima promjena;

n) smatrajući da je u tom kontekstu paneuropska suradnja u području socijalne politike bitna;

o) smatrajući da socijalni rad ima za cilj promociju socijalne dobrobiti pojedinaca, grupa i zajednica, da podupire socijalnu koheziju u razdoblju promjena i da pomaže i štiti ranjive članove zajednice, u partnerstvu s korisnicima usluga, zajednicama i drugim profesijama. Nedaće i osobne promjene dovode do smanjene sposobnosti pojedinaca da autonomno djeluju. Nekima treba pomoć i savjet. Drugi traže skrb, podršku i zaštitu. Socijalni radnici odgovaraju na njihove potrebe i oni na bitan način doprinose unapređenju socijalne kohezije, bilo prevencijom, bilo rješavanjem postojećih problema. Socijalni rad je, dakle, investicija u buduću dobrobit Europe;

p) smatrajući da tijekom žestokih socijalnih konflikata velikog opsega, socijalni radnici mogu, s obzirom na svoju kompetenciju u socijalnom i socijalno-medicinskom području, igrati ključnu ulogu u zadovoljavanju posebnih potreba prognanika i raseljenih osoba, promičući tako pomirenje u zajednici.

q) smatrajući da priroda profesionalnoga socijalnog rada od socijalnih radnika zahtijeva da istovremeno pokažu veliku odgovornost kod donošenja odluka ali i zrelost u prosudivanju. Međutim, održanje visoke razine kompetencije zahtijeva prikladnu pripremu koja kombinira teorijsku edukaciju i profesionalnu izobrazbu;

r) smatrajući da je socijalni rad profesija koja je usko povezana s drugim socijalnim profesijama, znanja koja koriste socijalni radnici dolaze iz humanitarnih i društvenih znanosti i sustavne evaluacije vlastite prakse;

s) smatrajući da je efikasno upravljanje socijalnim radom bitno za moral i efikasnost socijalnih radnika, pa dakle i kvalitete ponuđene usluge;

t) smatrajući da pokretljivost socijalnih radnika, nastavnog osoblja i studenata u europskim zemljama doprinosi promicanju međusobnog razumijevanja, profesionalne fleksibilnosti i kvalitete usluga;

u) procjenjujući da je prikladno postaviti novi europski okvir načela, s ciljem da se socijalnim radnicima osigura edukacija, izobrazba, praksa i prikladni uvjeti rada, formulira ove preporuke državama-članicama VE o mjerama koje one trebaju poduzeti kako bi se pomoglo socijalnim radnicima da preuzmu svoje bitne odgovornosti.

Preporučuje vladama država članica VE

I. Da uvažavaju principe objavljene u Aneksu ovoga teksta.

II. Da poduzmu sljedeće mjere:

1) uspostave stabilan pravni okvir unutar kojega će socijalni radnici moći djelovati;

2) povežu socijalne radnike i korisnike u definiranju oblika davanja i usluga, i u kontroli njihove primjene;

3) priznaju utjecaj političkog i socijalnog razvoja u Europi na praksu socijalnog rada i na osnovnu izobrazbu, nastavak izobrazbe i pro-

fesionalnog usavršavanja socijalnih radnika na svim razinama;

4) promiču stalan razvoj novih tehnologija komuniciranja u izobrazbi za socijalni rad;

5) vode brigu da programi izobrazbe za socijalni rad predvide obvezne tečajeve o općim ljudskim pravima, a posebno o njihovoj primjeni u području socijalnog rada;

6) ohrabre regrutiranje studenata, nastavnika i praktičara iz manjinskih i etničkih skupina, i da u području socijalnog rada inzistiraju na tome da metode rada odgovaraju svim zajednicama;

7) promiču stvaranje didaktičkih sredstava o ljudskim pravima i pravima manjina, kao i prijevod dokumenta "Human Rights and Social Work: A Manual for Schools of Social Work" na odgovarajuće jezike (Centar za ljudska prava OUN), ovisno o lokalnoj socijalnoj praksi;

8) predvide mehanizme koji će omogućiti da se u socijalnim službama izbjegne angažiranje osoba koje su osuđene zbog lošeg postupanja prema djeci i odraslim korisnicima pomoći;

9) podrže izradu etičkog kodeksa prilagođenoga postojećim međunarodnim instrumentima, te zahtijevaju od socijalnih organizacija da podrže dobru praksu integracijom etičkog kodeksa u ponudi usluga, i posredstvom uvjeta rada prikladnih etničkim zahtjevima;

10) identificiraju mjere radi poticaja pokretljivosti profesionalnih socijalnih radnika, nastavnika i studenata u europskim zemljama;

11) zahtijevaju da se razviju i promaknu bolja kompatibilnost i snošljivost u svim područjima izobrazbe u socijalnom radu, a i da razviju inicijative u tom pravcu;

12) usko surađuju s profesionalnim organizacijama socijalnih radnika, s ciljem primjene ovih preporuka;

13) vode brigu da socijalne službe u svom djelovanju koriste profesionalne akcije.

ANEKS

Načela koja inspiriraju socijalne radnike u održanju socijalne kohezije u uskoj su suradnji s njihovim profesionalnim tijelima.

1. Ljudska prava i slobode treba poštovati i treba shvatiti kompleksne utjecaje što djeluju na ljudsko ponašanje, osobito utjecaje so-

cialnih, ekonomskih i psiholoških čimbenika, kao i religijskih i kulturnih tradicija. Da bi bila učinkovita u modernom europskom društvu, koje je sve mobilnije i raznovrsnije, izobrazba i praksa socijalnog rada zahtijeva razumijevanje manjinskih i etničkih zajednica i senzibilitet za interkulturalne perspektive.

2. Kada su pojedinac ili više osoba izloženi riziku, treba poštovati ljudska prava istovremeno štiteći interese trećih.

3. Socijalni radnici, druga tijela i profesionalci te vlade imaju bitnu odgovornost u onoj mjeri u kojoj treba identificirati i izbjeći loše postupanje prema djeci i odraslim korisnicima pomoći.

4. Vlade, asistencijalne profesije, uključujući profesionalne socijalne radnike i dobrovoljce, kao i tijela koja ih upošljavaju, povezuju se kako bi služili interesima zajednice, te promicali socijalnu koheziju i osigurali učinkovite individualne i kolektivne usluge.

5. Socijalni je rad nužno obavljati na način da se poštuju komunitarne i kulturne tradicije, kao i prava i želje korisnika.

6. Etički kodeksi i ponašanje socijalnih radnika i socijalnih tijela bitni su za promicanje učinkovitosti socijalnog rada te za osiguranje poštivanja ljudskog života.

7. Zadaća je socijalnih organizacija da definiraju standarde kvalitete i davanja usluga, vodeći računa o potrebama i očekivanjima korisnika, etičkim načelima, profesionalnim ciljevima i ekonomskoj učinkovitosti. Kao plodovi istraživačkog rada, ti bi standardi morali biti transparentni i redovito kontrolirani. Socijalni bi radnici trebali biti vezani uz njihovu definiciju i verifikaciju primjene.

8. Edukacija socijalnih radnika ima postati kontinuiranim procesom, koji podrazumijeva stalnu izobrazbu i pruža mogućnosti usavršavanja.

9. Izobrazba socijalnih radnika treba se obavljati na svim razinama edukatora, praktičara i korisnika. Oni koji poučavaju praksu socijalnog rada u visokim učilištima moraju imati profesionalno iskustvo.

10. Istraživanje je bitno za razvoj socijalnog rada. Svi bi socijalni radnici morali poznavati primjenu rezultata istraživanja, te biti sposobni tumačiti rezultate tih istraživanja, ali imati i mogućnost da poduzmu istraživanje ili u njemu sudjeluju.

11. Specijalizirani organizmi socijalnih službi moraju promicati ta načela, stvarajući ozračje otvorenog rada, izvlačeći tako pouke ne samo iz rezultata istraživanja nego i iz stavova korisnika usluga te iskustva praktičara.

12. Profesionalno ozračje socijalnih radnika treba biti povoljno za primjenu etičkih načela i dobre prakse.

13. Socijalni bi radnici morali imati mogućnost da profesionalno napreduju prema položaju praktičara, upravljača i istraživača.

14. Da bi kvaliteta socijalnih usluga bila zadovoljavajuća, nužno je postojanje mehanizama koji bi olakšavali razmjenu znanja, kao i profesionalnu pokretljivost socijalnih radnika u europskim zemljama.

S francuskoga preveo i priredio Vlado Puljiz